

Při pohledu na toto členění monoklonálních gamapatií dle WHO klasifikace (26) vidíme, že termín *Monoclonal gammopathy of clinical significance* se do WHO klasifikace nedostal a do této klasifikace se také nedostala plazmocelulární leukemie. Z pohledu 30 let práce s pacienty s monoklonálními gamapatiemi se jeví členění navržené autory z Mayo Clinic, které bylo akceptováno i v edukační knize ASH 2022 jako přehlednější, a proto se tohoto členění v dalším textu přidržíme. V této WHO klasifikaci není uvedeno hodně chorob, které s monoklonálním imunoglobulinem souvisí.

Cíle naší publikace

V této publikaci jsme se zaměřili na dva cíle. Prvním cílem byly pokroky v léčbě. Léčebně používané monoklonální protilátky zásadně zlepšují výsledky léčby snad všech nemocí, pro něž se používají. V případě mnohočetného myelomu jsme roky napjatě čekali, kdy také pro naše pacienty s mnohočetným myelomem budeme moci používat speciální léčebnou protilátku. Nyní je již tento dlouho očekávaný lék jménem daratumumab zde a my jej podáváme našim pacientům. V posledních dvou až třech letech však značně expandovalo poznání léčebného účinku daratumumabu

nejen pro mnohočetný myelom. Současné informace o tomto léku signalizují, že bude mít podobně široké spektrum využití, jaké má dnes antiCD20 monoklonální protilátka jménem rituximab. Daratumumab výrazně zlepšil výsledky léčby nejen mnohočetného myelomu, jak dokládají naše vlastní výsledky, tak i citované klinické studie, ale také zlepšil výsledky léčby AL amyloidózy a osvědčil se u mnoha chorob ze skupiny „*monoclonal gammopathy of clinical significance*“.

Ale nové léky máme i pro Waldenströmovu makroglobulinemii. Je to především ibrutinib, který je přínosem pro všechny naše pacienty s časným relapsem této nemoci, jak ilustrujeme popisem našich zkušeností a přehledem léčby této nemoci.

Druhým cílem bylo pokračovat v projektu CRAB a pokusit se pro nespécializované lékaře přehledně a pochopitelně popsat přehled jednotlivých nemocí a jejich diagnostiku včetně poruch patřících do kategorie monoklonální gamapatie klinického významu.

Aby náš text co nej přesněji odrážel realitu, přizvali jsme k jeho tvorbě specialisty z jednotlivých oborů, do jejichž kompetence ty či ony příznaky patří. Na textu věnovaném poškození funkce ledvin monoklonálním

imunoglobulinem se podílela specialistka z oboru nefrologie. Problémy diagnostiky bolestí zad a dalších neurologických projevů monoklonálních gamapatií jsme společně tvořili s neuroložkou. Na popisu kožních projevů monoklonálních gamapatií se podílel dermatolog a koagulační problémy osob s monoklonální gamapatií sepsala specialista na poruchy hemostázy, změny vznikající na očním pozadí popsala oční lékařka. A to, co dělat s patologickým frakturami, psal odborník na kostní chirurgii a traumatologii. V textu o Waldenströmově makroglobulinemii jsme s expertem na laboratorní analýzu imunoglobulinů řešili problémy projevů a diagnostiky kryoglobulinemie.

Každý odborník vidí symptomy monoklonálních gamapatií ze svého úhlu a našim cílem bylo sloučit pohledy jednotlivých specialistů do přehledného edukačního textu. Doufáme, že díky této multioborové spolupráci pomohou odstavce věnované jednotlivým projevům těchto chorob zlepšit diagnostiku a časnější záchyt těchto nemocí. Nakolik se nám tento cíl podařilo dosáhnout, necht' posoudí čtenáři.

Kolektiv autorů

LITERATURA

1. Straub J. Komentář ke článku MUDr. Otakara Ach-Hübnera Jak (ne)přehlédnout myelom. *Practicus*. 2008;7(3):28-29.
2. Straub J, Adam Z, Gregora E, et al. Mnohočetný myelom: projekt časně diagnostiky „CRAB“ *Medical Tribune*. 2007;3(28):A4.
3. Straub J, Adam Z, Gregora E, et al. Mnohočetný myelom – projekt časně diagnostiky CRAB. *Zdravotnické noviny*. 2007;56:4-5.
4. Straub J, Adam Z, Gregora E, et al. Mnohočetný myelom – časná diagnostika. *Med. praxi*. 2009;6(4):197-199.
5. Straub J, Adam Z, Gregora Z, et al. Projekt CRAB – včasnou diagnostikou mnohočetného myelomu za lepší kvalitu života. *Česká revmatologie*. 2009;17(2):110.
6. Straub J, Adam Z, Gregora E, et al. Projekt CRAB – včasnou diagnostikou mnohočetného myelomu za lepší kvalitu života. *Med. praxi*. 2008;5(10):Suppl. B):12-13.
7. Straub J, Adam Z, Gregora E, et al. Vyhodnocení projektu časně diagnostiky mnohočetného myelomu – projekt CRAB. Olomouc: Vydavatelství UP: Olomoucké hematologické dny; 2014.
8. Straub J. Mnohočetný myelom – diagnostika a léčba – ka-
zuistika. *Acta medica*. 2020;9(15):80-82.
9. Straub J. Včasný záchyt mnohočetného myelomu – Projekt CRAB. *Practicus*. 2017;16(9):8-9.
10. Straub J. Záchyt mnohočetného myelomu může zvý-
šit obyčejná sedimentace. *Medical Tribune*. 2019;15(7):A4.
11. Straub J, Adam Z, Ščudla V, et al. Doporučení České myelo-
mové skupiny (CMG) pro zajištění časně diagnostiky mnoho-
četného myelomu v podmínkách ambulantní klinické praxe. *Transfúze a hematologie dnes*. 2008;14(2):93-94.
12. Adam Z, Straub J, Pour L, et al. Časnou diagnózou mno-
hočetného myelomu k lepší kvalitě života nemocných. *Čes-
ká geriatrická revue*. 2007;5(4):180-201.
13. Adam Z, Straub J, Pour L, et al. Jak „neprošvihnout“ mno-
hočetný myelom. *Praktický lékař*. 2009;89(9):535.
14. Waldenström J. Studies on conditions associated with dis-
turbed gamma globulin formation (gammopathies). *Harvey
Lect*. 1961;56:211-220.
15. Waldenström J. Die benignen monoklonalen Gamma-
pathien [Benign monoclonal gammopathies]. *Schweiz
Rundsch Med Prax*. 1983;72(27):919-921.
16. Waldenström JG. Antibody activity of monoclonal im-
munoglobulins in myeloma, macroglobulinemia and benign
gammopathy. *Med Oncol Tumor Pharmacother*. 1986;3(3-4):
135-40. doi:10.1007/BF02934988.
17. Waldenström JG. Benign a maligní proliferace plazma-
tických buněk. Klinický obraz vyvolaný nádorovou plazma-
tickou bunkou [Plasma cell proliferation, benign and malign-
ant. The clinical picture caused by the neoplastic plasma
cell (author's transl)]. *Cas Lek Cesk*. 1975;114(34-35):1037-1040.
18. Rádl J, Masopust J. Idiopathische paraproteinämie. *Schweiz Med Wochenschr*. 1964;94:961-965.
19. Kyle RA, Bayrd ED. „Benign“ monoclonal gammopathy:
a potentially malignant condition? *Am J Med*. 1966;40:426-428.
20. Kyle RA, Maldonado JE, Bayrd ED. Idiopathic Bence Jo-
nes proteinuria: a distinct entity? *Am J Med*. 1973;55:222-225.
21. Kyle RA. Monoclonal gammopathy of undetermined signi-
ficance. Natural history in 241 cases. *Am J Med*. 1978;64(5):814-
826. doi:10.1016/0002-9343(78)90522-3. PMID: 645746.
22. Valent P, Akin C, Arock M, et al. Proposed Terminology and
Classification of Pre-Malignant Neoplastic Conditions: A Con-
sensus Proposal. *EBioMedicine*. 2017;26:17-24.
23. Fermand JP, Bridoux F, Dispenzieri A, et al. Monoclo-
nal gammopathy of clinical significance: a novel concept
with therapeutic implications. *Blood*. 2018;132(14):1478-1485.
24. Dispenzieri A. Monoclonal gammopathies of clinical
significance. *Hematology Am Soc Hematol Educ Program*.
2020;2020(1):380-388.
25. Go RS, Rajkumar SV. How I manage monoclonal gammo-
pathy of undetermined significance. *Blood*. 2018;131(2):163-173.
doi:10.1182/blood-2017-09-807560.
26. Alaggio R, Amador C, Anagnostopoulos A, et al. The 5th
edition of the World Health Organization Classification of
Haematolymphoid Tumours: Lymphoid Neoplasms. *Leuke-
mia*. 2022;36:1720-1748.